

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. An Pater & Spiritus Sanctus fuerint in Christi
humanitate per concomitantiam, non solum ratione operationis, sed etiam
speciali quadam alia ratione?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Actum est. Et ideo id, quod est actionis in assumptione, commune est tribus personis: sed id, quod pertinet ad rationem termini, conuenit ita vni personae, quod non alij. Tres enim personae fecerunt, ut humana natura vniretur vni personae Filij.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit ex parte operationis. Et sequeretur conclusio, si solam illam operationem importaret, absque termino, qui est persona.

Ad secundum dicendum, quod natura dicitur incarnata, sicut & assumens ratione personae, ad quam terminata est vnio (sicut dictum est) non autem, prout est communis tribus personis. Dicitur autem tota natura diuina incarnata: non quia sit incarnata in omnibus personis, sed quia nihil deest de perfectione diuinae naturae, personae incarnatae.

Ad tertium dicendum, quod assumptio, quae fit per gratiam adoptionis, terminatur ad quandam participationem diuinae naturae secundum assimilationem ad bonitatem illius: secundum illud 2. Pet. 1. Vt diuinae consortes naturae, &c. Et ideo huiusmodi assumptio communis est tribus personis, & ex parte principij, & ex parte termini. Sed assumptio, quae est per gratiam Vnionis est communis ex parte principij, non autem ex parte termini: ut dictum est.

Sensus quaestii.

QVAESTIO est de assumere, quod absolute & simpliciter possit enunciari de vna persona & de alijs negari; hoc autem est assumere integre sumptum, siue secundum totam eius rationem; quatenus scilicet dicit non solum actum sed etiam terminum assumptionis. Et quaestio est non solum de possibili, sed etiam de facto: an scilicet sola persona Verbi potuerit creatam naturam assumere, ita ut actu sola fuerit incarnata.

Forma Textus.

PRAEMISSA ratione assumptionis respondetur quaestio duabus conclusionibus. Ratio assumptionis duo importat (inquit S. D.) scilicet actum assumptionis & terminum assumptionis.

PRIMA CONCL. est: Id quod est actionis in assumptione, commune est tribus personis. Probatur, quia actus assumendi nomine assumptionis importatus procedit ex diuina virtute, quae communis est tribus personis; ergo id quod est actionis &c.

SECUNDA CONCL. Id quod pertinet ad rationem termini, conuenit ita vni personae, quod non alteri; Probatur, quia terminus assumptionis est persona; ergo. Deinde probatur ambe conclusiones simul; quia tres personae fecerunt, ut humana natura vniretur vni personae filij.

Expositio Textus.

QUINQUE ad huius articuli intelligentiam & veritatis confirmationem sunt notanda. Primum est, ex duabus supra positis conclusionibus, & earum probationibus deduci conclusionem directe quaesito respondentem, videlicet: vna persona potest sine alia creatam naturam assumere, ut hic aduertit Cai. & post eum Vasquez. Secundum est: Concl. hanc esse fidei dogma, quod ex Concilijs & scripturis probat Magister Porreeta addita autoritate Dionysij ex argumento, sed contra. Tertium est: Val. hic referre puncto 2. quendam Clericum in Gallia temporibus D. Anselmi oppositum huius conclusionis docu-

isse, & eius errorem in Concilio primo Remensi damnatum fuisse. Sed non fuit hic error dicti Clerici, sed alius nempe diuinam naturam a personis realiter esse distinctam; ad cuius erroris probationem hoc utebatur argumento; quia si esset eadem res natura & persona, sequeretur incarnata vna persona, alias etiam incarnatas fuisse, ut notat Vasq. disp. 28. cap. 1. Quartum est, Val. & Vasq. locis allegatis proferre & soluere quaedam argumenta; quibus posset catholica veritas secundae conclusionis impugnari. Quintum est circa respons. ad primum, ex qua deducit Cai. doctrinam de assumptione naturae creatae ab hoc Deo tribus personis communi consonam esse menti D. T. cum enim ait, rationem illam: sicut trium personarum est vna essentia, ita & vna operatio &c. procedere ex parte operationis, & quod sequeretur conclusio, si solam illam operationem importaret absque termino, qui est persona, satis aperte significat, quod si assumptio non importaret personam ut terminum, esset communis tribus personis: constat autem facta abstractione personarum ab essentia per actum Incarnationis modo superius explicato, assumptionis terminum non esse personam, sed hunc Deum; igitur tunc assumptio communis esset tribus personis secundum doctrinam D. Th. Sed ait Suar. verba illa: Qui est persona, non esse addita per modum restrictionis, sed ad explicandum cur ex parte termini possit vnio esse propria & non communis omnibus personis; videlicet quia ille terminus est persona. Sed quamuis haec expositio sit probabilis; male tamen & absque ratione rejicitur expositio Caiet. quae probabilior est, & cui fauet etiam doctrina praecedentis articuli, & ea quam alibi tradit S. D. de subsistentia essentiali, cui non magis quam personali repugnat; sed æquè congruit esse posse terminum creatae naturae, ut patet ex praecedenti Contr.

CONTROVERSIA VNICA.

D An Pater & Spiritus Sanctus fuerint in Christi humanitate per concomitantiam, non solum ratione operationis, sed etiam speciali quadam alia ratione?

RADA in sua 3. p. Contr. 1. sententiam sequitur negantem, quam ait esse communio-Doctorem. tur negantem, quam ait esse communio-Doctorem. rem & probabilior: & deducit eam ex quodam discursu Scoti in 3. dist. 2. q. 2. littera A. Sed oppositam sententiam tenuit Gabriel lect. 42. super Can. concl. 2. Maior in q. 4. dist. 11. q. 1. a. 3. & Viguerius in mstr. Theol. 6. 6. §. 3. v. 4. Quam sequitur Suar. disp. 12. sect. 1. & Vasq. disp. 28. a. 2. dicens, se primum eas Patrum sententias collegisse, quibus utitur Suar. ad suam hanc opinionem comprobendam.

SYPPONENDA sunt hic primo ea, quae late diximus de existentia Dei in rebus 1. p. q. 43. a. 3. q. 8. a. 1. Controu. 1. & 2. & Controu. vnica. Cuius enim trium diuinarum personarum sit vna virtus & operatio, necesse est operationem illam qua Deus vnquamque rem ex nihilo produxit, & productam in esse conseruat, esse tribus in Deo personis rationem in omnibus rebus à Deo creatis & conseruatis æqualiter existendi. Et quia gratia & gloria sanctis à Deo collata vnus est tribus personis communis effectus, quae ad vnū etiam pertinent cognitionis & amoris obiectū: ideo secundum hunc etiam peculiarem modum,

quo Deus existit in rationali creatura per gratiā, & habitat in ea sicut in templo; tres etiam æqualiter sunt in ea diuinæ personæ.

Secundò supponenda sunt ea quæ de modis, quibus vna persona existit in alia, docet S. Th. 1. p. q. 42. a. 5. & ibi Cai. & alij expositores Thomistæ: ex quibus primus & præcipuus est modus, quo vna persona existit in alia per identitatem essentia. Cum enim pater sit sua essentia, & hæc sit in Filio & in Spiritu S. necesse est etiam Patrem esse in Filio & in Spiritu Sancto & eadem ratione probatur Filium esse in Patre & in Spiritu sancto, & Spiritum sanctum in Patre & Filio.

Tertiò Recolenda sunt, quæ diximus in eadem 1. p. q. 39. a. 4. *Controu. 1.* Vbi probauimus, in qualibet diuina persona duplicem esse subsistentiam; alteram essentialē & alteram personalem, & illam scilicet essentialē in tribus personalibus proprietatib⁹ intimè claudī, & per eas modo nostro intelligendi modificari; ita vt iuxta distinctionem & pluralitatem earum plures atque distinctæ resurgent subsistentiæ personales: adeo, vt essentialis subsistentia, prout includitur in paternitate, & per eam modificatur, sit formaliter ipsa personalis subsistentia patris. Et eadem ratione, prout intimè clauditur in filiatione, & per eam modificatur sit personalis subsistentia filij.

Quartò considerandum est, personam filij per se primò terminare naturam assumptam ratione suæ propriæ subsistentiæ personalis. Et quoniam, vt ante diximus, in personali subsistentia clauditur essentialis intimè & in ea modificatur; necesse est etiam, vt persona filij quasi secundariò eandem terminet humanitatem ratione essentialis subsistentiæ, nō quidem absolutè sumptæ; sed prout in personali filij subsistentia clauditur. Cum enim in subsistentia filij duo sint; Primum vt sit subsistentia: Secundum vt sit talis personæ scilicet filij, duo pariter alia sunt in humanitate terminata consideranda: Primū quod subsistit: Secundum quod tali subsistentia scilicet Verbi subsistit: & sicut hoc secundum ex illo secundo dependet, sic illud primum ex illo primo deriuatur. Sed quia terminus dicit rationem vltimū, & terminus vltimus naturæ est ipsius naturæ complementum; ideo terminare assumptam naturam, non solum per se primò; sed etiam propriè & absolutè loquendo soli conuenit subsistentiæ personali; quoniam ea sola rationē habet vltimū, & per eam completur, non solum assumpta natura, sed etiam essentialis subsistentia in ratione suppositi siuē personæ. Cum enim de ratione suppositi vel personæ sit incommunicabilitas, vt vltimum eius complementum, quod essentiali subsistentiæ secundum se considerata non conuenit: non habet essentialis subsistentia rationem suppositi vel personæ, nisi incopletè: addita verò personali proprietate, quæ ratio est personaliter subsistendi, completur ratio suppositi vel personæ; ac proinde etiam ratio termini: & ideo soli personali subsistentiæ non autem essentiali, propriè & absolutè conuenit naturam assumptam terminare: Sed quamuis essentialis subsistentia propriè & simpliciter non terminet assumptam naturam; quia sic quilibet diuina persona esset homo; concurrir tamen suo quodam modo ad terminandum, eo ferè modo quo animal seu sensibile concurrir ad hominem constituendum, licet hominis constitutio propriè & absolutè tribuatur rationali & vltimæ differentia. In personali namque Verbi

A subsistentia naturam humanam terminante duo sunt, scilicet subsistentia & personalitas seu proprietas personalis, & in assumpta natura duo sunt scilicet subsistere & subsistere tali subsistentia scilicet Verbi personalitate. Itaque reducendo more Metaphysico proprios effectus in proprias causas seu principia, subsistere humanitatis, vt subsistere est, reducitur vt in propriam causam seu principium aut rationem in subsistentiam Verbi vt subsistentia est: subsistere verò subsistentia Verbi personali reducitur vt in propriam causam seu rationem in subsistentiam Verbi personalem vt sic. Et sicut Verbi subsistentia personalis præcisè sumpta non terminat assumptam humanitatem, sed quatenus etiam intimè claudit subsistentiam essentialē, ita & multò magis essentiali subsistentiæ non conuenit terminare, nisi quatenus per additam personalem proprietatē, quæ est ratio personaliter subsistendi, constituitur subsistentia personalis & hypostasis seu persona. Sed quoniam in personali subsistentia clauditur essentialis & non è contra, & personalis subsistentia, vltimum habet in ratione subsistentiæ complementum: ideo ratio terminandi non solum primò sed etiam propriè & absolutè personali subsistentiæ tribuenda est; essentiali verò subsistentiæ, neque secundariò propriè loquendo conuenit assumptam à Verbo naturam terminare; quamuis vt supra dixi quasi secundariò terminet ob supradictam reductionem effectuum in proprias causas seu rationes. Sed quoniam subsistentia, vt sic non habet rationem vltimū, sed completur & quasi terminatur proprietate personali, vt ratione personaliter subsistendi: ideo sola personalis subsistentia rationem habet vltimū & termini respectu assumptæ humanitatis, de Incarnatione & assumptione loquendo prout actū facta est: potuisset enim vt supra diximus cū Cai. & alijs, assumptio fieri ad solam essentialē subsistentiam, & tunc essentialis subsistentia rationem haberet & exerceret vltimi termini; non quia rationem haberet completè suppositi vel personæ; sed quia suppleret excellenter munus creatæ personalitatis, vt diximus in propria Controu. Quoniam igitur essentialis subsistentia tribus diuinis personis communis modo supra dicto concurrir ad assumptam à Verbo humanitatem terminandam; ita vt formaliter ad ipsam rationem termini, quatenus terminus est pertinens; consequens necessariò est, vt Pater & Spiritus S. qui realiter idem sunt, quod essentialis illa subsistentia, sint speciali ratione in Christi humanitate, scilicet ratione mysterij Incarnationis factæ in persona filij, ita vt si per impossibile non esset in ea, nec in alijs rebus per immensitatem, siuē per operationem, adhuc essent in ea ratione dicti mysterij: Quemadmodum enim tres diuinæ personæ sunt in omnibus rebus per essentialitatem; quia earum omnium vna est essentia, & operatio & ipsæ sunt vnum agens in rebus intimè operans, ita sunt omnes in Christi humanitate ratione mysterij Incarnationis; quia earum omnium vna est essentialis subsistentia ad formalem assumptionis & vnionis terminum formaliter pertinens modo dicto. Et quoniam vt dictum est vna persona est in alia; ideo vbicunq; est vna ibi est alia; nec potest vna persona ex vi peculiaris vnionis fieri præsens alicui naturæ, quin alia diuinæ personæ fiant eidem naturæ præsentēs, non quidem vt eodem modo illi naturæ coniunctæ, sed per concomitantiam ob realem & naturalem existentiam, quam habent in illa vna persona sic vnita. Quod exemplo ex anima nostra

Astra desumpto declaratur: hæc enim per vnionem ad corpus vt forma substantialis ad propriam suam materiam sit præsens omnibus eius partibus: & quoniam intellectus & voluntas sunt in anima, consequens fit vt vbique est anima, sint etiam ibi præsentis intellectus & voluntas; quamuis non eodem vnionis vinculo, quo anima corpori coniunguntur; quia non sunt corporis formæ. Et hoc est quod Augustinus non minus profundè quàm eleganter expressit in sermone tertio de tempore. Vbi sic loquitur: *Filius suscepit carnem, & non deseruit Patrem, nec se diuisit à Patre: suscepit (inquam) filius carnem proprietate; sed tamen Pater & Spiritus sanctus non desuit maiestate: in diuinitate equalitas, in carne sola Filius proprietate; non tamen ab eo Pater aut Spiritus sancti recessit aliquando diuinitas: cum ergo vna sit Deitas, vna sit diuinitas, impleuit quidem carnem Christi, & Pater & Spiritus sanctus, sed maiestate non susceptione. Vis scire; quia cum eo fuit & Pater? non sum (inquit) Dominus Iesus Christus solus, sed Pater mecum est: Audi de Spiritu sancto quia cum eo erat, Euangelista refert; quia Iesus plenus Spiritu sancto, regressus est à Iordane: Ecce sic solus Iesus Christus suscepit carnem, & tamen Pater & Spiritus sanctus non desuit maiestate.* His addamus modum hunc existendi personarum in humanitate ab vna persona Verbi tantum assumpta esse omninò distinctum & longè diuersum ab eo, quo tres personæ per operationem tanquam vnum agens sunt in omnibus rebus intimè; ita vt præcisò per intellectum à diuinis personis hoc modo in rebus existendi, remaneat adhuc ille alius, quo per hypostaticam vnionem vnus personæ cum humanitate, aliæ duæ personæ non quidem per vnionem earum personalem, sed per concomitantiam specialiter sunt in eadem humanitate ob earum consubstantialitatem cum persona humanitati personaliter vnita. Et quemadmodum ratione Incarnationis factæ in vna persona filij dicuntur Pater & Spiritus S. esse speciali modo in ipsa filij humanitate per concomitantiam, ita dici rectè possunt speciali modo in vtero Virginis extitisse; cum tamen sola persona Filij ibi fuisse dicatur vt concepta, sicut sola verè dicitur incarnata. Consistit autem hæc præsentia Patris & Spiritus S. in humanitate in duobus iam superius explicatis. Primum est inexistencia Patris & Spiritus sancti secundum identitatem essentia in persona filij vnita personaliter humanitati. Secundum est concursus earundem personarum secundum essentialem subsistentiam in terminando modo dicto.

Quintò notandum est Patrem & Spiritum sanctum esse per concomitantiam, non solum in Christi humanitate secundum eius modum essendi naturalem; sed etiam prout est in Sacramento; sed non eodem concomitantia modo. Ad cuius euidentiam aduerte, dupliciter aliquid esse in Sacramento per concomitantiam, scilicet immediatè & mediatè. *Primo modo* illud dicitur ibi esse, quod immediate est vnium illi, quod est ibi per se & primò id est ex vi verborum; & sic anima est immediatè per concomitantiam sub speciebus panis; quia hæc immediatè cōiuncta sunt corpori. *Secundo verò modo* illud est in Sacramento per concomitantiam, quod ibi est propter coniunctionem eius cum eo, quod illi vnium est immediatè, cui per se primò & ex vi verborum conuenit esse in Sacramento: & hoc modo gratia & charitas animæ Christi sunt in Sacramento per concomitantiam; quia ibi sunt vt inhærentia animæ, quæ corpori coniungi-

Naz. in D. Tho. 3. partem

A tur immediatè, quod per se primò & ex vi verborum est in Sacramento. Cum itaque Verbum sit vnium corpori immediatè, erit etiam in Sacramento per concomitantiam immediatè: Pater autem & Spiritus sanctus non immediatè vniantur humanitati vel corpori sicut Verbum, sed tantum consubstantiales Verbo, quod immediatè vnium est corpori secundum subsistentiam; & ideo non sunt ibi per concomitantiam immediatè sed mediatè: In humanitate verò secundum modum eius essendi naturalem, quem habent extra Sacramentum, sunt per concomitantiam immediatè; quia sunt ibi propter immediatam vnionem secundum identitatem essentia, quam habent cum persona Filij, quæ per se ipsa immediatè & ex vi Incarnationis per se primò vnitur humanitati.

PRIMA CONCL. Pater & Spiritus S. speciali cōclusiones, modo scilicet ratione mysterij Incarnationis sunt in deductæ, & Christi humanitate. Conclusionem hanc probant probatæ.

Suarez & Vasquez multis SS. Patrum testimonijs. Ex quibus duo præcipua sunt. Primum est illud quod ex Augustino supra notauimus. Secundum est ex Cyrillo, cuius dicta latè refert Vasq. cap. 28. Porro Basilii in Epistola 43. rem hanc eleganter explicat exemplo catenæ de Spiritu Sancto sic loquens: *Et quoniam Christi Spiritus teste Paulo, ex Deo est, fit, vt quemadmodum in catena, qui vnus annuli summam apprehendit, hoc ipso simul, & alterum insertum attrahit, ita & hic, qui Spiritum habuit trahit, vt propheta (inquit) per ipsum & Filium & Patrem vna simul attraxit, & si quis verè Filium apprehenderit habebit, & ipsum vtrinque, hinc Patrem illius, hinc Spiritum sanctum vna compactum, &c.*

Sed ait Rada ex hac autoritate non plus haberi, quàm quod personæ diuinæ secundum essentiam non separantur, nec quantum ad inexistenciam vnus in alia, nec Basilium aliud voluisse, quàm ostendere inseparabilitatem personarum à se, & in se inuicem, vel quod si quis quantum ad operationem aliquam habet Patrem, habet & alias personas; quia quod ad actionem ad extra sunt inseparabiles; sed iam ostendimus, præcisà à diuinis personis immensitate & præsentia per operationem sequi ex hoc, quod vna diuina persona est in alia per identitatem essentia, Patrem & Spiritum Sanctum esse speciali modo in Christi humanitate; quare non videtur hic author satis intelligere propriam vocem. Si namque diuinæ personæ non separantur propter identitatem essentia, & propter inexistenciam vnus in alia, sequitur identitatem essentialem & existentiam, præcisà etiam immensitate & operatione, esse sufficientem rationem, vt vbi est vna persona, ibi sint etiam aliæ, saltem per concomitantiam; atque ideo, si vna persona singulari modo, puta per vnionem personalem, sicut in proposito persona Verbi est in humanitate: consequens est ibi, non quidem per vnionem, secundum proprias personalitates, sed per concomitantiam esse duas alias personas, puta Patrem & Spiritum sanctum, qui modi essendi in ea humanitate; cum non pertineat ad immensitatem vel operationem, alius quidam modus est singularis ab eo distinctus.

SECUNDA CONCL. Pater & Spiritus Sanctus duplici ratione modum habent specialem existendi in Christi humanitate. Prima est eorum consubstantialitas cum Verbo, quod personaliter est vnium humanitati. Secunda est essentialis subsistentia tribus personis communis suo modo concurrens ad terminandum

Replica.

Refutatio.

X

dam

dam & sustentandam humanitatem. Hæc patet ex dictis.

ULTIMA CONCL. Pater & Spiritus Sanctus sunt per concomitantiam immediatè in Christi humanitate; in Sacramento verò Eucharistia sunt per concomitantiam mediatè solum. Hæc patet ex dictis.

Argum. & solutiones. Obi. cons. i. concl.

CONTRA primam concl. argumentatur Rada. Primò: quia Verbum existit in humanitate, vt suppositum in natura, sed ex hac inexistèntia non licet inferre modum existendi peculiarem aliarum personarum in humanitate; ergo nec ex vnione hypostatica. Conseq. cum maiori est nota. Minor probatur primò: quia Verbum suppositat in se naturam humanam, non per aliquid commune tribus; sed per aliquid proprium, scilicet per propriam personalitatem; at aliæ personæ ad Verbum quatenus persona est & suppositum, nō pertinent; imò vt sic ab eo separantur seu distinguuntur; ergo ex inexistèntia Verbi in humanitate per modum suppositi non licet inferre peculiarem modum inexistendi aliarum personarum. Secundo probatur eadem minor; nam si ex vi inexistèntiæ Verbi in humanitate per modum suppositi præcisè inferretur alias duas personas esse ibi modo speciali; ergo hic modus debet referri ad modum existendi in humanitate per modum suppositi; sed consequens est falsum; quia tunc aliæ personæ primò vel concomitanter suppositarent naturam assumptam; quod est plusquam falsum; ergo ex vi vnionis Pater & Spiritus sanctus non sunt in humanitate aliquo speciali modo. Prima consequentia probatur, tū ratione tū exēplo. Ratio est; quia vis & naturalis existentiæ id requirit; ergo: Antecedens probatur; quoniam hæc est existèntia personalis ex vnione hypostatica proueniens; ergo exposcit ex ratione sua, quod ea quæ ex vi eius sunt in humanitate, hypostaticè ei vniantur, saltem si ex prima eius vi ibi existunt; si verò concomitanter requirit quod personæ primò vnitæ infint, vel tanquam natura vel tanquam aliqua sibi connexa & in eadem persona coniuncta: at Pater & Spiritus sanctus neutro modo Verbo cōnectuntur, vt satis patet; ergo ex vi vnionis nō sunt in humanitate, nec primò nec concomitanter. Simile est in Sacramento altaris; nam quæ ibi existunt ex vi Sacramenti primò vel concomitanter, sunt ibi Sacramentaliter; ergo quæ sunt in humanitate assumpta ex vi vnionis primò vel concomitanter, debent esse ei hypostaticè vnita. Confirmatur hæc omnia; quia quæ cōcomitanter existunt in Sacramento, ea sunt, quæ in eadem persona ipsi Christo coniunguntur, cuiusmodi sunt proprietates vtriusque naturæ contra personalia distinctæ. Tertiò probatur eadē minor; quia modus existendi personalis in humanitate assumpta Verbo competens, nec per se nec concomitanter requirit alias personas diuinas; ergo ex vi talis existentiæ Verbi, non licet inferre alias personas ibi esse primò vel concomitanter. Consequentia est nota. Antecedens probatur & primo, quod non requirat eas per se patet; quia persona Verbi non includit in se intrinsecè personam Patris nec Spiritus sancti; quia non sunt de ratione eius personalis; imò sic ab eis distinguitur, & quasi à se excludit, à communionem videlicet eiusdem personæ, nec requirit eas concomitanter; quia non cōnectuntur in eadem persona, imò ab ea personaliter secernuntur; ergo. Et confirmatur; quia Verbum ita perfectæ persona est in se, etiam si sola esset, sicut cum alijs; ergo ex ratione personæ non se-

quirit illas; ergo cum in humanitate sit sicut suppositum & persona in natura; sequitur quod ex vi existentiæ non potest concludi existèntia aliarum personarum, etiam per concomitantiam; nam etli sint inter se connexæ & inseparabiles, tūm ratione naturæ, tūm ratione inexistèntiæ vnus in alia; tamen quo ad istum modū personandi humanam naturam nullam connexionem habent; cum Verbum per sibi proprium & quatenus ab alijs distinctum, supponit naturam humanam; ergo quamuis ex inexistèntia personæ Verbi in humanitate inferatur esse in Verbo personante humanitatem alias personas propter inexistèntiam earum in se inuicem; non tamen inferatur peculiari modus existendi in humanitate; quoniam hic conuenit Verbo per sibi proprium. Resp. falsam esse minorem: Ad primam probationem negatur consequentia; nam sequitur solum, alias personas non esse in humanitate per earum vnionem personalem sicut Verbum; quia licet aliæ personæ secundum suas proprietates personales ad personam Verbi vt suppositum est, non pertineant, sed ab ea distinguantur: ad eam tamen pertinent ratione communis naturæ, propter quam non possunt ab ea separari. Secundo dico, licet Verbum non supponit naturam per aliquid commune tribus; requirit tamen subsistentiam tribus communem, quæ suo modo concurrat ad suppositandum, vt ante diximus. Ad secundam probationem negatur prima consequentia; Ad eius probationem negatur antecedens: ad cuius probationem negatur cōsequētia, quo ad secundā partem consequentis, illam scilicet. Si verò concomitanter, &c. quia satis est, si per identitatem essentiæ infint personæ, quæ primò est vnita. Ad argumentum ex sacramento altaris, negatur consequentia; nam sequitur tantum, personas, quæ sunt in humanitate concomitanter ad vnionem personæ Verbi, esse ibi secundum modum essendi naturalem, prout modus essendi naturalis distinguitur contra modum essendi Sacramentalem. Ad confirmationem dico, non illa tantum, sed etiam personam Patris & Spiritus Sancti ob identitatem essentiæ cum persona filij esse in Sacramento per concomitantiam, nō quidem immediatè sed mediatè, vt supra declarauimus.

Ad tertiam probationem minoris negatur antecedens. Ad eius probationem dico, modum illum vnionis requirere alias personas concomitanter: Ad impugnationem negatur consequentia; quia sufficit connexio in eadem essentia. Ad confirmationem negatur prima consequentia: Sed potius sequitur oppositum: primò: quia perfectio personæ Verbi necessariò includit essentiam duabus alijs personis communem: & inde ex ratione personæ, quatenus intimè claudit essentiam, aliarum personarum sibi vendicat concomitantiam. Secundo; quia persona Verbi terminat humanam naturam ratione subsistentiæ personalis, quatenus includit subsistentiam essentialem suo modo concurrentem ad terminandum, vt supra diximus. Et quamuis ex vnione Verbi cum humanitate non inferatur specialis modus existendi in humanitate aliarum personarum, qui sit eiusdem rationis cum eo modo, quo Verbum est in humanitate; inferatur tamen specialis modus distinctus ab alijs modis, quibus dicitur Deus esse, vel in omnibus rebus per operationem, vel in Sanctis per gratiam, vel in Beatis per gloriam.

CONTRA eandem conc. sunt arg. quæ referunt & sol.

& soluunt Suar. & Vasq. quorum solutiones A patent ex dictis.

ARTICVLVS V.

Vtrum qualibet persona diuina potuerit humanam naturam assumere.

3. diff. 1. q. 2. art. 3. **A**D quintum sic proceditur. Videtur, quod nulla alia persona diuina potuerit humanam naturam assumere, praeter personam Filij. Per huiusmodi enim assumptionem factum est, quod Deus sit filius hominis. Sed inconueniens esset, quod esse Filium hominis conueniret Patri, vel Spiritui sancto: hoc enim vergeret in confusionem diuinarum personarum. Ergo Pater, vel Spiritus sanctus carnem assumere non potuit.

Præterea, Per Incarnationem diuinam homines affectui sunt adoptionem filiorum: secundum illud Rom. 8. Non accepistis spiritum seruitutis, iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum. Sed filiatio adoptiua est participata similitudo filiationis naturalis, qua non conuenit, nec Patri, nec Spiritui sancto: vnde dicitur Rom. 8. Quos praesciuit, & praedestinauit conformes fieri imagini Filij sui. Ergo videtur, quod nulla alia persona potuerit incarnari, praeter personam Filij.

Præterea, Filius dicitur missus, & genitus natiuitate temporali, secundum, quod incarnatus est. Sed Patri non conuenit mitti, qui etiam est innascibilis: vt in prima parte habitum est: ergo saltem persona Patris non potuit incarnari.

Sed contra est, quod quicquid potest Filius, potest Pater, & Spiritus sanctus: alioquin non esset eadem potentia trium personarum. Sed Filius potuit incarnari. Ergo similiter Pater, & Spiritus sanctus.

Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, assumptio duo importat, scilicet ipsum actum assumptis, & terminum assumptionis: principium autem actus est virtus diuina: terminus autem est persona: Virtus autem diuina communiter, & indifferenter se habet ad omnes personas: eadem etiam est communis ratio personalitatis in tribus personis, licet proprietates personales sint differentes. Quandoque autem virtus aliqua indifferenter se habet ad plura, potest ad quodlibet eorum suam actionem terminare: sicut patet in potentis rationalibus, quæ se habent ad opposita, quorum vtrunque agere possunt. Sic ergo diuina virtus potuit naturam humanam vnire personæ Patris, vel Spiritus sancti, sicut vniuit eam personæ Filij. Et ideo dicendum, quod Pater, vel Spiritus sanctus potuit carnem assumere, sicut, & Filius.

Ad primum ergo dicendum, quod filiatio temporalis, qua Christus dicitur filius hominis, non constituit personam ipsius, sicut filiatio æterna: sed est quidam consequens natiuitatem temporalem. Vnde, si per hunc modum nomen Filiationis ad Patrem, vel Spiritum sanctum transferretur, nulla sequeretur confusio diuinarum personarum.

Ad secundum dicendum, quod filiatio adoptiua est quædam participata similitudo filiationis naturalis. Sed sit in nobis appropriatè à Patre, qui est principium naturalis filiationis: & per donum Spiritus sancti, qui est amor Patris, & Filij: secundum illud Gal. 4. Misit Deus Spiritum Filij sui in corda vestra clamantem, Abba pater. Et ideo sicut filio incarnato, adoptiuam filiationem accipimus ad similitudinem filiationis naturalis eius: ita Patre incarnato, adoptiuam filiationem recipiemus ab eo, tanquam à principio naturalis filiationis, & à Spiritu sancto tanquam à nexu communi Patris, & Filij.

Ad tertium dicendum, quod Patri conuenit esse innascibilem secundum naturam eternam: quod non excluderet natiuitatem temporalem. Mitti autem dicitur filius Dei secundum Incarnationem, eo quod est ab alio, sine quo Incarnatio non sufficeret ad rationem missionis.

Sensus quaesiti.

TITVLVM explicat optime Caiet.

Forma Textus.

CONCL est: Pater vel Spiritus sanctus potuit carnem assumere sicut & filius. Probatur; quia diuina virtus potuit naturam humanam vnire personæ Patris vel Spiritus sancti, sicut vniuit eam personæ Filij. Consequentia probatur; quoniam assumptio duo importat, scilicet actum assumptis, & terminum assumptionis, quorum alterum scilicet virtus diuina, est principium actus, alterum autem scilicet persona, est terminus. Antecedens autem probatur; quia quandoque virtus aliqua indifferenter se habet ad plura, potest ad quodlibet eorum suam actionem terminare. Sed virtus diuina indifferenter se habet ad omnes personas; ergo. Maior probatur seu magis declaratur ex potentis rationalibus, quæ cum se habeant ad opposita, vtrumque possunt agere. Minor verò probatur, primò ex parte virtutis, qua fit assumptio; quia virtus diuina communiter & indifferenter se habet ad omnes personas. Secundo ex parte personarum, ad quas terminanda esset assumptio; quia eadem est communis ratio personalitatis in tribus personis.

Expositio Textus.

VIDENDA sunt quæ scribit Caiet. circa discursum præsentis articuli, & quæ circa conclusionem & responsionem ad primum notat Porrecta. Et quia tota huius articuli doctrina facilis, & plana est, pertransio cum alijs expostoribus, qui vix hunc articulum attigerunt.

ARTICVLVS VI.

Vtrum plures persone diuine possint assumere vnam numero naturam.

AD sextum sic proceditur: videtur, quod duæ persone diuine non possint assumere vnam, & eadem numero naturam. Hoc enim supposito, aut essent vnus homo, vel plures. Sed non plures: sicut enim vna natura diuina in personis pluribus non patitur esse plures Deos, ita vna natura humana in pluribus personis non patitur esse plures homines. Similiter etiam non possent esse vnus homo: quia vnus homo est iste homo, qui demonstrat vnam personam: & sic tolleretur distinctio trium personarum diuinarum: quod est inconueniens. Non ergo duæ, aut tres persone possunt accipere vnam naturam humanam.

Præterea, Assumptio terminatur ad vnitatem personæ: vt dictum est. Sed non est vna persona Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Ergo non possunt tres persone assumere vnam naturam humanam.

Præterea, Damasc. dicit in 3. lib. & August. in 1. C. 3. & 4. de Trin. quod ex incarnatione Filij Dei consequitur, quod quicquid dicitur de Filio Dei, dicitur de Filio hominis, & e conuerso. Si ergo tres persone assumerent vnam naturam humanam, sequeretur, quod, quicquid dicitur de qualibet trium personarum, diceretur de